OBSAH

PŘEDMLUVA 9

1 CELKOVÝ PŘEHLED HISTORICKÝ 11
1.1 Velkomoravské období 11
1.1.1 Velká Morava jihoslovanská, nebo západoslovanská? 11
1.1.2 Pojmenování teritoria cyrilometodějské misijní a literární aktivity
1.1.3 Historickospolečenské okolnosti příchodu cyrilometodějské misie na Velkou Moravu
1.1.4 Křesťanství na Velké Moravě v středoevropském kontextu
1.1.5 Trojjazyčná doktrína a lingua quarta 16
1.1.6 Státně mocenský a církevní vztah Velké Moravy k Franské říši 17
1.1.7 Motivy Rostislavova poselství do Byzance 18
1.1.9 Moravská misie 22
1.1.10 Cyrilometodějské dědictví na Velké Moravě po smrti Metodějově 25
1.1.11 Mezinárodní rozpětí slovanské písemné vzdělanosti do konce středověku . 27
1.1.12 Mladší vývoj církevní slovanštiny 30
1.2 České období 10. a 11. století 31
1.2.1 Staroslověnské písemnictví v přemyslovském státě 31
1.2.2 Kontinuita staroslověnského písemnictví v Čechách s velkomoravským .. 32
1.2.3 Staroslověnština a latina v Čechách 10. a 11. století 33
1.2.4 Význam staroslověnské knižní vzdělanosti v českých zemích 36
1.3 Období karolinské (emauzské) 38
1.3.1 Historické podmínky založení kláštera Na Slovanech 38

2 PÍSMO 39
2.1 Historický stav celkově 39
2.2.1 Hlaholice. Prameny k jejímu poznání 41
2.2.2 Hlaholice. Pojetí jejího původu 44
2.2.3 Hlaholice předcyrilometodějská? 45
2.2.4 Předlohy hlaholice 47
2.2.5 Hlaholice – unciála, nebo minuskule? 49
2.2.6 Hlaholice. Zavěšování liter na horní linku 51
2.2.7 Hlaholice. Symbolická povaha písmen 53
2.3 Cyrilice 54

3 PÍSEMNICTVÍ 56
3.1 Velkomoravské období 56
3.1.1 Literární východisko 56
3.1.2 Texty biblické 57
3.1.3 Texty obřadní 62
3.1.4 Homilie a oslavné řeči 68
3.1.5 Texty právní 69

3.1.6 Životopisy a legendy ... 71
3.1.7 Poezie a próza o překladu evangelií ... 72
3.1.8 Velkomoravské literární skladby nejisté ... 73
3.1.9 Myšlenkový odkaz velkomoravského písemnictví ... 74
3.2 Česká staroslověnská tvorba v 10. a 11. století ... 79
3.2.1 Skladby životopisně-legendární doložené v církevněslovanských opisech ... 79
3.2.2 Památky jiných literárních žánrů ... 80
3.2.3 Památky v opisech nedochované, ale jen předpokládané ... 82
3.2.4 Opisy a glosy psané staroslověnštinou českého typu ... 83
3.2.5 Staročeská přepracování staroslověnských textů ... 83
3.2.6 Liturgická dvojdomost slovanského písemnictví na Velké Moravě a v Čechách ... 84
3.2.7 Celková charakteristika staroslověnského písemnictví českého ... 85
3.3 Literární tvorba emauzská ... 87
3.3.1 Památky ... 87

4 JAZYK ... 89
4.1 Velkomoravské období ... 89
4.1.1 Názory na jazykový podklad staroslověnštiny do osvícenství ... 89
4.1.2 Genetické charakteristiky staroslověnštiny od osvícenství ... 91
4.1.3 Staroslověnština v komplexní jazykové realitě Velké Moravy ... 92
4.1.4 Charakteristické znaky řeči starých Moravanů ... 93
4.1.5 Staroslověnština jako jazyk spisovný ... 94
4.1.6 Srozumitelnost staroslověnštiny na Velké Moravě ... 95
4.1.7 Charakteristické znaky staroslověnštiny ... 97
4.1.8 Staroslověnština moravská: Kyjevské listy ... 98
4.1.9 Staroslověnština moravská komplexně. Dublety ... 100
4.1.10 Stylová stratifikace staroslověnštiny ... 103
4.1.11 Vliv řečtiny. Lidové grecismy ... 104
4.1.12 Vliv řečtiny. Literární grecismy ... 106
4.1.13 Vliv řečtiny: Tvorba pojmenování, lexikální výpůjčky ... 107
4.1.14 Vliv řečtiny: Syntaktická stavba ... 110
4.1.15 Styl staroslověnštiny. Výběr jazykových prostředků ... 112
4.1.16 Vliv latiny ... 114
4.2 Český typ staroslověnštiny ... 116
4.2.1 Jazykové znaky rukopisů českého původu ... 116
4.2.2 Stopy české staroslověnštiny v mladších církevněslovanských opisech ... 120
4.2.3 Vliv staroslověnštiny na starou češtinu ... 121
4.3 Období emauzské ... 122
4.3.1 Charvátští hlaholáši v Praze ... 122
4.3.1 Vliv charvátské církevní slovanštiny na češtinu ... 123

5 CYRILOMETODĚJSKÁ TRADICE V ČESKÝCH ZEMÍCH ... 124
5.1 Období do osvícenství ... 124
5.2 Období od osvícenství. Životopisná publicistika a poezie ... 126
5.3 Vědecká paleoslovenistika ... 127
5.4 Evropské souvislosti ... 133

FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA 135

VÝBĚROVÁ LITERATURA 147

JMENNÝ REJSTŘÍK 168

VĚCNÝ REJSTŘÍK 172